

Matokompostorin perustaminen koululle

Matokomposti on biojätteenkäsittelymuoto, tapa havainnollistaa maatumista sekä keino kannustaa terveellisiin välipaloihin, joista madoille saa ruuaksi kuoret ja kannat.

Oppitunnin tai -tuokion voi helposti suunnitella omalle ryhmälle sopivaksi. Matokompostorin perustamisen yhteyteen sopivia teemoja ovat esimerkiksi ruuan elinkaari pellolta pöytään ja biojätteeksi, ruokahävikin välttäminen, lierot eläiminä ja lemmikkeinä, hoito-ohjeiden kirjaaminen yhdessä, hoitovuorojen jakaminen, lierojen tutkiminen suurennuslaseilla, lierojen nimeäminen, matokompostorilaatikon koristelu, seinälle paperista yhdessä askarreltu matokompostori lieroineen ja ruokineen. Googlasta löytyy videoita kompostilieroista esimerkiksi hakusanoilla "compost worm hatch".

Matokompostorin perustaminen

Tarvikkeet:

- Muovilaatikko tai akvaario, tilavuus vähintään 10 l
- Pieni lapio tai ruokalusikka
- Sumutinpullo
- Laatikon peittämiseen rei'itetty kansi, hengittävä kangas tai pahvin/kartongin palanen
- Laatikon pohjalle esim. vanhaa kukkamultaa ja kananmunakennoja. Ulkoa voi tuoda myös kuivia puunlehtiä, joiden mukana tosin saattaa tulla muutakin elämää kompostiin. Usein ulkoa sisään kulkeutuneet ötökät pyrkivät pian takaisin ulos, eli pientä trafiikkia voi tulla luokkaan hetkeksi.
- Tunkiolieroja n. 25 kpl

Ohje:

1. Laita laatikon pohjalle noin 10 cm kerros kostutettua seosainesta esim. silputtua munakennoa tai olkia, oksahaketta, turvetta tai hieman maatumineita puiden lehtiä. Seos on sopivan kosteaa, kun puristat sitä nyrkissä ja siitä tihkuu muutama pisara vettä.
2. Laita madot uuteen kotiin eväillä varustettuna.
3. Peitä laatikko kannella, jossa on ilmareiät tai jätä kansi raolleen ilmanvaihdon takaamiseksi.

Ohjeet matokompostorin käyttäjälle

Lierot tarvitsevat ennen kaikkea sopivan kostean ympäristön, suojaa valolta ja sopivasti ruokaa. Ne eivät pidä liiasta mylläämisestä tai koskettelusta, mutta varovainen tarkastelu silloin tällöin on ihan ok. Hoitovuorolla voi esimerkiksi sumuttaa multaa kevyesti, se kuivuu etenkin talvella nopeasti.

Ruokaa lisätään noin kerran viikossa. Matoja ei tarvitse ruokkia joka päivä, noin kerta viikossa riittää.

Mitä enemmän kompostissa on matoja, sitä enemmän jätettä voit laittaa sinne.

Sisätiloissa elelevät matomultatehtailijat ovat vegaaneja. Niille kelpaa ravinnoksi melkein mikä tahansa eloperäinen kasvijäte hedelmien ja vihannesten kuorista märkiin talouspapereihin.

Pehmeät pieniksi pilkotut ruuantähteet ovat herkkua. Peitä jätteet seosaineella tai hautaa ne multa.

Älä anna liikaa jätettä kerralla, muuten se voi alkaa mädäntyä.

Liha, kala ja maitotuotteet alkavat helposti haista, joten niitä ei kannata syöttää madoille. Kahvinporot ovat happamia, joten vältä myös niiden syöttämistä madoille.

Jos komposti tuntuu kuivalta, kastele sitä sumuttelemalla.

Matokompostorista ja sen käytöstä tiedottaminen

Järjestäkää aamunavaus tai tiedoteviesti kompostorista, sen sijainnista ja lyhyet ohjeet sen käyttöön, jotta kaikki koulussa pääsevät sitä käyttämään.

On hyvä viestiä myös oppilaiden koteihin uusista lemmikeistä, joiden ruuaksi kelpaavat esimerkiksi välipaloista jäävät kuoret ja kannat.

